

Ks. Jacek JAŚKOWSKI*

KAPŁAŃSKIE TRANSLOKACJE, A ZASADA *SALUS ANIMARUM SUPREMA LEX* (KAN. 1752)

Treść: Wstęp; 1. Analiza norm prawnych; 2. Próba oceny pozytywnej; 3. Próba oceny negatywnej; 4. Wnioski i postulaty duszpasterskie; Streszczenie, Summary: Ttranslocation of priests and the norm of *salus animarum suprema lex* (can. 1752); Bibliografia

Słowa kluczowe: translokacja, dekret, biskup, prezbiter, zbawienie dusz.

Key words: translocation, decree, bishop, elder, salvation of souls.

Wstęp

Podstawą do podjęcia analizy zagadnienia, zasygnalizowanego w tytule, jest norma, zapisana przez Prawodawcę kościelnego w ostatnim kanonie obecnie obowiązującego Kodeksu Prawa Kanonicznego, według której *w sprawach przeniesienia należy stosować przepisy kan. 1747, z zachowaniem kanonicznej słuszności i mając przed oczyma zbawienie dusz, które zawsze winno być w Kościele najwyższym prawem* (kan. 1752)¹. I jakkolwiek z tenoru tejże normy jasno wynika, że zawartą w nim zasadę *salus animarum suprema lex* należy stosować do wszystkich regulacji prawa kościelnego, to jednak nie bez znaczenia

* Autor jest księdzem diecezji siedleckiej, doktorem prawa kanonicznego i duszpasterzem akademickim w Siedlcach.

¹ *Codex Iuris Canonici auctoritate Ioannis Pauli PP. II promulgatus* (25.01.1983), AAS 75 (1983), pars II, s. 1–317; tekst polski w: *Kodeks Prawa Kanonicznego*. Przekład polski zatwierdzony przez Konferencję Episkopatu, Pallotinum, Poznań 1984 [dalej cyt.: KPK/83]; por. także: E. Labandeira, *Sposób postępowania w rekursach administracyjnych oraz przy usuwaniu lub przenoszeniu proboszczów*, w: *Codex Iuris Canonici. Kodeks Prawa Kanonicznego. Komentarz. Powszechne i partykularne ustawodawstwo Kościoła katolickiego. Podstawowe akty polskiego prawa wyznaniowego*, red. P. Majer, edycja polska na podstawie wydania hiszpańskiego, Wolters Kluwer Polska, Kraków 2011, s. 1314; T. Pawluk, *Prawo kanoniczne według Kodeksu Jana Pawła II*, t. IV: *Doczesne dobra Kościoła. Sankcje w Kościele. Procesy*, Olsztyn 1990, s. 402.

zapewne pozostaje fakt umieszczenia jej właśnie w kanonie, regulującym kwestię translokacji proboszcza. Jak się wydaje, fakt ten implikuje stosowanie powyższej zasady w ramach tejże procedury ze szczególną pieczołowitością.

I takie właśnie założenie stanowi punkt wyjścia do rozważań, podjętych w niniejszym artykule, na który złożą się: analiza norm prawnych, dotyczących omawianego zagadnienia; próba oceny pozytywnej procedury translokacji kapłańskich, próba jej oceny krytycznej, oraz wnioski i postulaty duszpasterskie.

1. Analiza norm prawnych

Podjmując próbę zrozumienia, czym kierował się Prawodawca kościelny, łącząc zasadę *salus animarum suprema lex* z procedurą przeniesienia proboszcza, warto przyjrzeć się przepisom, jakimi winien kierować się proboszcz, by jego posługa rzeczywiście stanowiła praktyczną aplikację omawianej zasady. Zgodnie zatem z wolą Prawodawcy, *pragnąc dobrze wypełnić funkcję pasterza, proboszcz powinien starać się poznać wiernych, powierzonych jego pieczy. Winien zatem nawiedzać rodziny, uczestnicząc w troskach wiernych, zwłaszcza niepokojach i smutku, oraz umacniając ich w Panu, jak również – jeśli w czymś nie domagają – roztropnie ich korygując. Gorącą miłością wspiera chorych, zwłaszcza bliskich śmierci, wzmacniając ich troskliwie sakramentami i polecając ich dusze Bogu. Szczególną troską otacza biednych, cierpiących, samotnych, wygnańców, oraz przeżywających szczególne trudności. Stara się wreszcie o to, by małżonkowie i rodzice otrzymali pomoc do wypełniania własnych obowiązków oraz popiera wzrost życia chrześcijańskiego w rodzinach* (kan. 529 § 1 KPK/83).

Aby mógł należycie wypełnić te zadania, *proboszcz winien cieszyć się stałością i dlatego ma być mianowany na czas nieokreślony* (kan. 522 KPK/83). Co się zaś tyczy samego powierzania urzędu proboszczowskiego, to – zgodnie z normą kodeksową – prawo takie „przysługuje biskupowi diecezjalnemu i to przez swobodne nadanie, chyba że ktoś posiada prawo prezentacji lub wyboru” (kan. 523 KPK/83). Prawodawca kościelny precyzuje także, w jaki sposób powinna być podejmowana powyższa decyzja: *Wakującą parafię biskup diecezjalny powinien powierzyć temu, kogo po rozważeniu wszystkich okoliczności, uzna za odpowiedniego do wypełnienia w niej parafialnej posługi, wykluczając wszelki wzgląd na osobę. Aby urobić sobie sąd o zdadności, winien wysłuchać zdania dziekana i przeprowadzić odpowiednie badania, zasięgnąć, jeśli potrzeba, opinii niektórych prezbiterów oraz wiernych świeckich* (kan. 524 KPK/83).

Z kolei, w kwestii mianowania wikariusza, Prawodawca postawia, iż *wikariusza parafialnego swobodnie mianuje biskup diecezjalny, po wysłuchaniu, jeśli to uzna za pożyteczne, proboszcza lub proboszczów parafii, dla których go się ustanawia, a także dziekana* (kan. 547 KPK/83)².

Jeśli idzie o utratę powyższych urzędów, to – zgodnie z wolą Prawodawcy – *proboszcz traci swój urząd przez usunięcie lub przeniesienie, dokonane zgodnie z przepisami prawa przez biskupa diecezjalnego; przez zrzeczenie się dla słusznej przyczyny, dokonane przez samego proboszcza i, do ważności, przyjęte przez biskupa diecezjalnego, jak również po upływie czasu, jeśli proboszcz, zgodnie z przepisami prawa partykularnego [...], był ustanowiony na oznaczony czas* (kan. 538 § 1 KPK/83). Natomiast *proboszcz po ukończeniu siedemdziesiątego piątego roku życia, jest proszony o złożenie zrzeczenia się urzędu na ręce biskupa diecezjalnego, który rozważywszy wszystkie okoliczności osoby i miejsca, powinien zdecydować o przyjęciu lub odłożeniu zrzeczenia* (kan. 538 § 3 KPK/83)³.

Procedura samego usuwania lub przenoszenia proboszcza stanowi odrębną część przepisów prawa kościelnego, zawartą w ostatnich kanonach Kodeksu. Jeśli zatem idzie o procedurę usunięcia proboszcza, to zawiera ona następujące elementy: stwierdzenie przyczyny usunięcia, zasięgnięcie przez biskupa opinii proboszczów konsultorów, pierwsze wezwanie proboszcza do rezygnacji, drugie wezwanie proboszcza do rezygnacji, ewentualna rezygnacja proboszcza lub wydanie dekretu o usunięciu go z parafii (por. kan.1740–1747 KPK/83)⁴.

Natomiast procedura przeniesienia proboszcza zawiera w sobie następujące elementy: stwierdzenie przyczyny przeniesienia, pisemna propozycja przeniesienia, skierowana do proboszcza; ewentualna odmowa ze strony proboszcza, również udzielona na piśmie; konsultacja biskupa z dwoma proboszczami, wybranymi zgodnie z przepisami prawa;

---

² Por. E. Szafrowski, *Wikariusze parafialni w prawie kodeksowym*, Prawo Kanoniczne 34 (1991) nr 1–2, s. 68–71 [dalej cyt.: PK]

³ Por. J. Krukowski, *Parafie, proboszczowie i wikariusze parafialni*, w: *Komentarz do Kodeksu Prawa Kanonicznego*, t. II/1: *Księga II. Lud Boży. Część I. Wierni chrześcijanie. Część II. Ustrój hierarchiczny*, red. J. Krukowski, Pallottinum, Poznań 2005, s. 409–463; J. Calvo, *Parafie, proboszczowie i wikariusze parafialni*, w: *Codex Iuris Canonici. Kodeks Prawa Kanonicznego. Komentarz*, dz. cyt., s. 440–471; T. Pawluk, *Prawo kanoniczne według Kodeksu Jana Pawła II*, t. II: *Lud Boży, jego nauczanie i uświęcanie*, Olsztyn 1986, s. 266–279; E. Szafrowski, *Pozycja proboszcza w prawie kodeksowym*, PK 35 (1992) nr 1–2, s. 49–54.

⁴ Por. J. Krukowski, *Prawo administracyjne w Kościele*, Warszawa 2011, s. 410–419; E. Labandeira, dz. cyt., s. 1308–1312; T. Pawluk, *Prawo kanoniczne*, t. IV., dz. cyt., s. 395–399; G. Leszczyński, *Postępowanie w sprawie usunięcia proboszcza w świetle KPK z 1983 r.*, PK 52 (2009) nr 3–4, s. 337–354; G. Dzierżon, *Usunięcie z urzędu kościelnego na mocy samego prawa*, PK 52 (2009) nr 1–2, s. 39–57; K. Orzeszyńska, *Przyczyny administracyjnego usunięcia proboszcza*, Biuletyn Stowarzyszenia Kanonistów Polskich, nr 16, rok XIII, czerwiec 2003, s. 68–79.

ponowna propozycja, złożona na piśmie zainteresowanemu proboszczowi; wydanie ostatecznego dekretu przeniesienia (por. kan. 1748–1752 KPK/83)⁵. Motywami, dla których biskup może podjąć decyzję o przeniesieniu proboszcza z parafii, którą owocnie kierował, jest *dobro dusz albo potrzeba lub pożytek Kościoła* (kan. 1748 KPK/83)⁶.

Zapewne, takimi samymi motywami winien kierować się biskup, podejmując decyzję o przeniesieniu wikariusza, który owocnie pełni swoją funkcję, przy czym Prawodawca kościelny reguluje tę kwestię w jednym tylko kanonie, w którym stanowi: *Biskup diecezjalny lub administrator diecezji może dla słusznej przyczyny usunąć wikariusza parafialnego* (kan. 552 KPK/83)⁷.

2. Próba oceny pozytywnej

Mając na uwadze powyższą analizę norm prawnych, można wskazać okoliczności, w których stosowanie praktyki kapłańskich translokacji stanowi aplikację zasady kodeksowej *salus animarum suprema lex*.

Jako pierwszą, można tu wskazać tę okoliczność, iż decyzje powyższe należą do prerogatyw biskupa jako odpowiedzialnego za powierzoną sobie diecezję i realizującego tę odpowiedzialność także poprzez swobodne dysponowanie posługą powierzonych swej pieczy prezbiterów. I o ile w przypadku przeniesienia proboszcza biskup winien zastosować szczegółowe normy kodeksowe, określające sposób przeprowadzenia takiej procedury, o tyle w przypadku przeniesienia wikariusza prawo nie przewiduje takich ograniczeń.

Jednym ze sposobów aplikacji przez biskupa omawianej zasady jest takie organizowanie duszpasterstwa w powierzonych sobie diecezji, aby było ono prowadzone w sposób jak najlepiej zorganizowany, dzięki czemu będzie ono coraz bardziej efektywne. Dlatego jeżeli biskup powierza konkretnemu kapłanowi określone zadanie, bądź też powierza mu określony urząd, w najgłębszym przekonaniu, że właśnie ten prezbiter wypełni to zadanie najlepiej, wówczas troska o zbawienie dusz rzeczywiście jest realizowana.

⁵ Por. J. Krukowski, dz. cyt., s. 419–425; E. Labandeira, dz. cyt., s. 1312–1314; T. Pawluk, *Prawo kanoniczne*, t. IV, s. 399–402; T. Pieronek, *Administracyjne usunięcie lub przeniesienie proboszcza*, PK 32 (1989) nr 1–2, s. 27–43; M. Sitarz, *Wymóg zasięgnięcia przez biskupa opinii zespołu proboszczów w sprawach dotyczących usuwania i przenoszenia proboszczów (kan. 1742)*, Biuletyn Stowarzyszenia Kanonistów Polskich, nr 16, rok XIII, czerwiec 2003, s. 80–88.

⁶ Por. E. Labandeira, dz. cyt., s. 1312; T. Pawluk, *Prawo kanoniczne*, t. IV, dz. cyt., s. 399.

⁷ Por. J. Krukowski, *Parafie, proboszczowie i wikariusze parafialni*, dz. cyt., s. 462–463; J. Calvo, *Parafie, proboszczowie i wikariusze parafialni*, w: *Codex Iuris Canonici. Kodeks Prawa Kanonicznego. Komentarz*, dz. cyt., s. 470–471; T. Pawluk, *Prawo kanoniczne*, t. II, dz. cyt., s. 284.

Dzięki temu większa ilość wiernych może skorzystać z charyzmatów, jakie posiada dany kapłan; lepiej i efektywniej mogą być wykorzystane – a przez samego zainteresowanego rozwinięte – posiadane przez niego talenty, skuteczniej też można zaradzić określonym, a czasami specyficznym potrzebom duszpasterskim danej parafii, jak na przykład udział znacznej ilości wiernych w pieszej pielgrzymce. A to w sposób bezpośredni sprzyja realizacji troski o zbawienie ich dusz.

Jeśli zaś mowa o organizacji duszpasterstwa w diecezji, to trzeba tu uwzględnić konieczność włączenia w rytm pracy nowo wyświęconych prezbiterów, przeniesienia na emeryturę tych, którzy osiągnęli wymagany prawem wiek; skierowania niektórych prezbiterów na specjalistyczne studia, albo do pracy w różnych strukturach samej diecezji, lub poza nią – w miarę pojawiania się w tym względzie określonych potrzeb. Należy również mieć na uwadze konieczność rozwiązywania sytuacji konfliktowych, lub chociażby zapobiegania napięciom, jakie nieraz pojawiają się na linii duszpasterz – wierny. Wszystkie tego typu sytuacje determinują podjęcie przez biskupa decyzji translokacyjnych.

I nawet, jeżeli ze strony zainteresowanego decyzje te nie zawsze spotykają się ze zrozumieniem, czy akceptacją, to jednak należy podkreślić, że nie mamy w tym przypadku do czynienia z prostą analogią do tzw. polityki kadrowej, prowadzonej w jakiegokolwiek świeckiej instytucji. W tym przypadku trzeba bowiem uwzględnić także aspekt teologiczny: podjętą przez biskupa decyzję prezbiter winien zaakceptować jako wyraz woli Bożej, realizującej się poprzez decyzje prawowitego przełożonego. To właśnie dlatego każdy kapłan, w chwili przyjmowania święceń kapłańskich, przyrzeka swemu biskupowi i jego następcom cześć i posłuszeństwo. I dlatego powinien wypełnić także tę decyzję biskupa, z którą się może nawet w danym momencie wewnętrznie nie zgadza.

Nie można pomijać tu także i tego aspektu prawnego, że mówimy o powierzeniu urzędu kościelnego, czyli czegoś, co nie jest własnością danego prezbitera, ani nawet biskupa. Prawodawca kodeksowy precyzuje, iż *urząd kościelny jest jakimkolwiek ustanowionym na stałe zadaniem z postanowienia czy to Bożego, czy kościelnego dla realizacji celu duchowego. Obowiązki i prawa właściwe każdemu urzędowi kościelnemu, są określone albo samym prawem, którym urząd ustanowiono, albo dekretem kompetentnej władzy, którym jest on równocześnie ustanowiony i nadany* (kan. 145 § 1–2 KPK/83)⁸. Uwzględnienie powyższych dyspozycji prawnych implikuje pojmowanie całej sprawy tylko i łącznie w kontekście

---

⁸ Por. J. I. Arrieta, *Urzędy kościelne*, w: *Codex Iuris Canonici. Kodeks Prawa Kanonicznego. Komentarz*, dz. cyt., s. 163–165; T. Pawluk, *Prawo kanoniczne według Kodeksu Jana Pawła II*, t. I: *Zagadnienia wstępne i normy ogólne*, Olsztyn 1985, s. 300–301.

dobra Kościoła i zbawienia dusz, a nie osobistej satysfakcji zainteresowanych prezbiterów⁹.

Ponadto, do okoliczności, które uzasadniają kapłańskie translokacje, należy zaliczyć także i tę, że dzięki zmianom miejsca posługi kapłan ma możliwość poznania różnych sytuacji i kontekstów, w jakich dzisiaj realizuje się misja Kościoła w świecie. I nawet, jeśli chodzi tylko o obszar tak stosunkowo niewielki i tak jednorodny, jak diecezja, to inaczej wygląda posługa duszpasterska w ośrodkach miejskich, a inaczej w ośrodkach wiejskich; inaczej w parafiach liczebnie dużych, a inaczej w mniejszych, itd. Pełniąc posługę w różnych miejscach, prezbiter – zwłaszcza w pierwszych latach swego kapłaństwa – może zdobyć tak bardzo potrzebne doświadczenie, aby po okresie pracy w charakterze wikariusza, mógł owocnie pełnić posługę proboszcza, czyli realizować samodzielną odpowiedzialność za powierzoną sobie część ludu Bożego. Nie bez znaczenia pozostaje tu także fakt nabywania wspomnianych doświadczeń w zderzeniu z różną mentalnością ludzi w poszczególnych parafiach, oraz z panującymi w nich wieloletnimi zwyczajami.

Zmiana miejsca posługi implikuje również konieczność adaptacji do pracy w określonym zespole osób¹⁰. A taki zespół tworzą zarówno duszpasterze, posługujący w danej parafii – na czele z proboszczem – jak też ich współpracownicy, a więc: siostry zakonne, katecheci, kościelny, organista, pracownicy kancelarii, czy inne jeszcze osoby, zaangażowane w codzienne funkcjonowanie parafii. Przybywający do takiego zespołu nowy prezbiter, musi zaadoptować się do niego, przez co sam ubogaca swoją osobowość i swoje duszpasterskie doświadczenie, ale też ubogaca zespół swoim doświadczeniem, a do tego – swoją świeżością, nowymi pomysłami i inicjatywami. A takie wzajemne ubogacenie z pewnością stanowi praktyczną aplikację zasady *salus animarum suprema lex* w danej społeczności parafialnej.

Ponadto, wieloletnie pełnienie posługi duszpasterskiej w określonym miejscu prowadzi zwykle do swoistego wzajemnego *zmęczenia* osobą danego kapłana, a i on sam może doświadczać podobnego *zmęczenia* wspólnotą, wśród której od lat posługuje. Zmęczenie to wynika z jednorodnego sposobu pełnienia posługi przez danego kapłana, z czego wynikają konkretne konsekwencje: kapłan taki nie jest w stanie realizować nowych pomysłów, czasami wręcz obawiając się jakiegokolwiek zmiany stylu, który – według niego – funkcjonuje właściwie i nie należy go zmieniać.

⁹ Por. J. Krukowski, *Kompetencje proboszcza w realizacji uświęcającego zadania Kościoła*, w: *Parafia w prawie kanonicznym i w prawie polskim*, red. S. L. Głódź, J. Krukowski, M. Sitarz, TN KUL Lublin 2014, s. 200.

¹⁰ Por. W. Góralski, *Wikariusz parafialny – wczoraj i dziś*, w: *Parafia w prawie kanonicznym i w prawie polskim*, dz. cyt., s. 98.

Trzeba mieć także na uwadze fakt związania się duszpasterza różnymi lokalnymi układami i zależnościami, wynikającymi chociażby z tego, że musi on współpracować z władzami samorządowymi, albo korzystać z usług różnych firm i instytucji. Tego typu zależności mogą prowadzić do osłabienia intensywności misji nauczania, w którą wpisuje się także konieczność upominania wiernych za postawy niewłaściwe. Można bowiem domyślać się, że związany wieloletnimi układami i zależnościami duszpasterz nie odważy się upomnieć osoby, którą będzie musiał prosić o jakąś usługę lub przysługę. I nie chodzi tu o to, aby miał on żyć ze swoimi parafianami w nieustannym konflikcie, ale aby mógł pełnić swoją misję duszpasterską w sposób całkowicie wolny, bez konieczności zdobywania czyjegoś uznania lub akceptacji. W tym kontekście, translokacja z pewnością dobrze przysłuży się parafii, jak i samemu prezbiterowi, który w nowym miejscu będzie mógł z większą swobodą pełnić swoją misję.

Warto też dodać, że wspomniane *zmęczenie* duszpasterza swoją parafią wyraża się także w tym, że zna on wielu wiernych nie tylko z imienia i nazwiska, ale też zna ich problemy, co może prowadzić go do przekonania, że skoro przez wiele lat nie był w stanie problemom tym zaradzić, to pozostaje mu je zaakceptować i nie podejmować już prób ich rozwiązania. Może to się również wyrażać i tym, że pełniąc przez wiele lat posługę w jednej parafii, proboszcz taki nie dostrzega, że zmienia się sposób myślenia i postrzegania świata u jego własnych parafian, wskutek czego inaczej musi mówić do dzieci, niż przed wielu laty mówił do ich rodziców, kiedy to oni byli jeszcze dziećmi, itd.

Nie można także pominąć tu sfery gospodarczej, istotnej w funkcjonowaniu parafii. Także i na tej płaszczyźnie wieloletnia posługa danego proboszcza może prowadzić do przekonania, że nie potrzeba podejmować jakichkolwiek nowych inicjatyw w tym zakresie, skoro on sam już wiele lat temu takie inicjatywy podjął i zrealizował. I dlatego trudno na przykład przekonać proboszcza, że po latach powinien chociażby wyremontować kościół, który sam budował.

Po stronie zaś wiernych, *zmęczenie* duszpasterzem wynika zwykle z tego, że od lat słuchają nauczania, głoszonego w tym samym stylu; przyzwyczajają się też do pewnych zachowań swego duszpasterza i jego sposobu postępowania, reagowania, co może prowadzić do ograniczenia aktywności i współpracy z nim dla dobra parafii, albo też swoistego *uodpornienia się* na niektóre jego zachowania i postawy, tak aby ułożyć z nim relacje na tyle pozytywnie (a przynajmniej bezkonfliktowo), by nie było problemów z dopuszczeniem do któregoś z sakramentów, albo uzyskaniem potrzebnego zaświadczenia w kancelarii parafialnej. Nie trzeba dłuższych analiz, aby dojść do wniosku, że tego typu

parafialne status quo prowadzi w praktyce do minimalizmu i bierności po obu stronach, a to z kolei nie służy zbawieniu dusz. W takiej sytuacji, translokacja jest z pewnością dobrym rozwiązaniem.

Także w kontekście problemu *wypalenia się* kapłana, jaki to problem może pojawić się po kilku czy kilkunastu latach pełnienia dość jednorodnej posługi w jednym miejscu¹¹. Rzecz jasna, problemu tego zapewne nie da się analizować tylko i wyłącznie w kontekście procesów psychologicznych czy socjologicznych, zachodzących w życiu i posłudze kapłana. Trzeba tu koniecznie uwzględnić cały proces wieloaspektowej *formatio permanens*, będącej także postulatem, zapisanym przez kościelnego Prawodawcę w normach obecnego Kodeksu (por. kan. 276, 279 KPK/83)¹². Niemniej jednak, warto również na płaszczyźnie zewnętrznej podjąć działania, dzięki którym konkretnemu prezbiterowi łatwiej będzie uniknąć omawianego zagrożenia. W tym kontekście, zmiana miejsca pracy wiąże się z koniecznością podjęcia nowych zadań i nierzadko wyższych wymagań, co może mu pomóc w wyzwoleniu z siebie większej, niż dotychczas, energii i aktywności, a na tym realizacja omawianej kodeksowej zasady może tylko zyskać.

3. Próba oceny negatywnej

Po przeanalizowaniu okoliczności, w których zmiana przez kapłana miejsca posługi stanowi rzeczywistą aplikację normy *salus animarum suprema lex*, warto przyjrzeć się tym sytuacjom, w których taka zmiana wydaje się nie służyć jej realizacji. Analizując je, można odnieść się do niektórych przynajmniej, wyliczonych powyżej, okoliczności pozytywnych,

¹¹ W tym kontekście, warto uwzględnić ciekawą analizę różnych kapłańskich postaw w Kościele w Polsce, ciągle – jak się wydaje, pomimo upływu kilkunastu lat – aktualną: „Życie większości polskich duchownych charakteryzuje miłość do Kościoła, miłość duszpasterska. Wyrażają ją zazwyczaj przez wypełnianie stosownych posług kapłańskich, koncentrowanie się na pracach konserwatorskich i budowlanych oraz realizację zleconych akcji diecezjalnych czy ogólnopolskich. W praktyce jednak taka postawa prowadzi niekiedy do ograniczania posługi duszpasterskiej do tego, co jest konieczne: Mszy świętej, konfesjonatu, katechezy i kancelarii. Gdy „wkradnie się” w to niedbałe sprawowanie Eucharystii, brak przygotowania do homilii, płytkie i konwencjonalne traktowanie penitentów, pośpiech podczas wizyt duszpasterskich, mała dyspozycyjność poza godzinami dyżurów, brak zainteresowania sprawami młodzieży, na przykład przez zorganizowanie świetlicy czy wyjazd na obóz wakacyjny, może pojawić się swoista letniość w posłudze. Dalszą konsekwencją takiego przeżywania kapłaństwa staje się ucieczka w świat: świeckość zachowań, brak kontroli w korzystaniu z telewizji i wideo, a nawet uleganie nałogom. „Ucieczka” przyjmuje niekiedy realną postać – świeckich niepokoi, gdy ksiądz w tzw. dniach wolnych opuszcza rodzinę parafialną, gdy tymczasem oni w dni wolne od pracy zostają ze swoją rodziną”, por. *Kapłaństwo i życie konsekrowane jako wspólnota życia i posługi z Chrystusem*, w: *II Polski Synod Plenarny (1991–1999)*, Pallotinum, Warszawa – Poznań 2001, s. 159–188, p. 39.

¹² Por. także Ioannes Paulus PP. II, *Adhortatio apostolica Pastores dabo vobis* (25.03.1992), AAS 84 (1992), pp. 675–804, tekst polski: *Adhortacje Ojca Świętego Jana Pawła II*, t. II, Kraków 1996, s. 407–538., p. 70–81; J. Krukowski, *Obowiązki i uprawnienia duchownych*, w: *Komentarz do Kodeksu Prawa Kanonicznego*, t. II/1, dz. cyt., s. 96–103; T. Pawluk, *Prawo kanoniczne*, t. II, dz. cyt., s. 86 – 87.

dostrzegając w nich pewne aspekty negatywne.

Jeśli zatem idzie o pojmowanie postanowienia o translokacji jako woli Bożej, wyrażonej w tej konkretnej sytuacji przez decyzję biskupa, można sformułować zarzut, że często za tego typu decyzjami stoi całe grono innych osób, współpracowników biskupa, a ten jedynie podpisuje przygotowane mu dekrety. I chociaż już sam fakt złożenia przez biskupa swego podpisu zobowiązuje prezbitera do podporządkowania się decyzji, w tymże dekrete zawartej, to nie zmienia to faktu, iż przygotowujący dekret pracownicy kurii – przynajmniej teoretycznie – mogą kierować się przy tym nie tylko omawianą kodeksową zasadą o nadrzędności zbawienia dusz, ale też innymi względami, nie wyłączając osobistych sympatii czy animozji wobec konkretnych kapłanów.

Zewnętrznym znakiem takiego nastawienia osób podejmujących tego typu decyzje jest pozostawianie jednych kapłanów na stanowiskach przez wiele lat, podczas gdy inni zmieniają je bardzo często. Nie zawsze da się to racjonalnie uzasadnić troską o zbawienie dusz – zwłaszcza, jeśli owe częste zmiany dotyczą prezbitera owocnie pełniącego posługę. Trudno też skwitować tego typu decyzje odwoływaniem się do woli Bożej – szczególnie, jeśli można dość łatwo poddać w wątpliwość ich racjonalność, a sama decyzja nosi wyraźne znamiona zmiany, dokonanej niejako jedynie *dla zasady*.

Nie zawsze też, przy podejmowaniu tego typu decyzji, bierze się pod uwagę uzdolnienia i umiejętności poszczególnych kapłanów. Wychodzi się bowiem zapewne z założenia, że każdy kapłan powinien poradzić sobie w każdych warunkach i do każdych warunków się zaadaptować. Wskutek tego, do parafii, z której na przykład wychodzi wspomniana już wcześniej piesza pielgrzymka, posyłany jest kapłan, który nie ma do tego żadnych predyspozycji, podczas gdy taki, który mógłby się tego dzieła podjąć, kierowany jest do parafii, gdzie nie ma takiej możliwości. W innym przypadku, do parafii, w której rozwinięte jest duszpasterstwo młodzieżowe, posyłany jest prezbiter, który owocniej pracowałby w duszpasterstwie osób starszych czy chorych. Tego typu przykłady można mnożyć. Trudno mówić, w takich sytuacjach, o realizacji zasady *salus animarum suprema lex*.

Także argument o możliwości poznawania nowych sytuacji i kontekstów duszpasterskich, przemawiający za dokonywaniem translokacji, można podważyć tym, że przy obecnych ułatwieniach w komunikacji interpersonalnej, tego typu wymiana doświadczeń może się dokonywać pomiędzy poszczególnymi prezbiterami na bieżąco, bez konieczności zmiany miejsca pracy, a to dzięki dużym możliwościom wzajemnego osobistego spotkania się, lub kontaktowania się drogą telefoniczną lub internetową. Obecnie trudno spotkać kapłana,

który nie posiadałby własnego pojazdu, lub takiego, który nie dysponowałby wyliczonymi powyżej środkami szybkiej komunikacji.

Ponadto, intensywne zaangażowanie się w pracę duszpasterską w jednej parafii pozwala duszpasterzowi poznać całą gamę ludzkich problemów, przez co także będzie wzrastało jego doświadczenie. Jeżeli natomiast kapłan nie będzie się chciał zaangażować w posługę i wychodzić naprzeciw potrzebom wiernych, to i częsta zmiana miejsca pracy tej sytuacji nie zmieni, bo wszędzie będzie tak samo zamknięty, a to uniemożliwi mu zdobywanie jakichkolwiek doświadczeń.

Warto też w tym kontekście zwrócić uwagę i na tę okoliczność, że każda translokacja wiąże się zarówno z niemałym wysiłkiem, związanym z organizacją przewozu całego wyposażenia do nowego miejsca i zaadaptowania tego miejsca do własnych potrzeb, jak też z kosztami, jakie trzeba w całe przedsięwzięcie zainwestować. Także adaptacja do nowych warunków pracy pociąga za sobą konieczność podjęcia szeregu czynności urzędowych, związanych chociażby z zatrudnieniem w nowej szkole, czy ze złożeniem deklaracji w urzędzie skarbowym, itd. Przede wszystkim zaś, jest to konieczność nawiązania współpracy z ludźmi i rozpoznania nowej sytuacji.

Wszystko to bardzo absorbuje energię, siły i czas zainteresowanego prezbitera, dlatego jeżeli musi on cały ten proces przechodzić często, trudno się dziwić pewnym objawom zniechęcenia do podejmowania nowych wyzwań. Kiedy bowiem udało mu się już wypracować pewną płaszczyznę porozumienia i współpracy w jednej parafii – zarówno z innymi kapłanami, jak i wiernymi świeckimi – nagle zapada decyzja o przeniesieniu do innej i wszystko musi zaczynać od nowa. A czas, energię (i ewentualnie także środki finansowe), które mógłby przeznaczyć na kontynuowanie dobrze rozpoczętej pracy, musi przeznaczyć na adaptację do nowych warunków.

Nierzadko też, decyzja ta zapada niespodziewanie, a nawet, jeżeli kapłan może ją przewidywać, to jest ona do ostatniej chwili utrzymywana w tajemnicy, zaś po jej publikacji ma on zwykle niewiele czasu na przeprowadzkę. Chociaż to akurat zależy od zwyczaju, panującego w danej diecezji. Okoliczność ta powoduje niemożliwość zrealizowania powziętych planów, choćby wyjazdów wakacyjnych, ponadto uniemożliwia podejmowanie inicjatyw długoterminowych, bowiem kapłan może się w każdej chwili liczyć z koniecznością zmiany miejsca pracy. Niekiedy zaś jest to także argumentem dla samego kapłana, aby nie podejmować zbyt intensywnych działań duszpasterskich – nawet pomimo sprzyjających okoliczności – z obawy o możliwość ich nagłego przerwania.

Kwestią dodatkową i niejako zupełnie poboczną, chociaż dającą do myślenia i stanowiącą przedmiot niejednej dyskusji, a przynajmniej pewnych zastrzeżeń, jest i ta okoliczność, że osoby decydujące o fakcie lub częstotliwości zmian personalnych, albo analizujący te procesy na płaszczyźnie naukowej i przywołujące rozliczne argumenty na korzyść tej praktyki, sami zwykle przez wiele lat nie zmieniają miejsca swojej pracy i miejsca zamieszkania, przez co nie doświadczają na sobie związanych z tym trudności. Ale to już uwaga zupełnie marginalna.

Trzeba natomiast zaznaczyć, że także dla wiernych zmiany duszpasterzy nie zawsze są zrozumiałe. I chociaż należy także w ich świadomości budować właściwe spojrzenie na omawiany problem, a więc ukazywać im taką jego perspektywę, która będzie wykraczała poza ich doraźne oczekiwania i żądania, to jednak trzeba mieć na względzie, że w całej sprawie to właśnie o ich duchowe dobro i o ich zbawienie przede wszystkim chodzi. Należy również pamiętać, że Prawodawca kodeksowy dał im bardzo określone uprawnienie, stanowiąc, iż *wierni mają prawo, by przedstawiać pasterzom Kościoła swoje potrzeby, zwłaszcza duchowe, jak również swoje życzenia. Stosownie do posiadanej wiedzy, kompetencji i zdolności, jakie posiadają, przysługuje im prawo, a niekiedy nawet obowiązek wyjawiania swojego zdania świętym pasterzom w sprawach dotyczących dobra Kościoła, oraz – zachowując nienaruszalność wiary i obyczajów, szacunek wobec pasterzy, biorąc pod uwagę wspólny pożytek i godność osoby – podawania go do wiadomości innych wiernych* (kan. 212 § 2–3 KPK/83)¹³.

Dlatego ich racjonalnych i słuszych postulatów w tej materii nie można *a priori* zbywać lekceważeniem. Chociaż bowiem niektóre interwencje wiernych, podejmowane *w obronie* swoich duszpasterzy, rzeczywiście przyjmują formę radykalnych żądań, albo wręcz awantur, wszczynanych w kuriach, to jednak nie można całej sfery dialogu wiernych z agendami kurialnymi postrzegać jedynie przez ten pryzmat¹⁴.

Wydaje się natomiast, że wierni nie mają jeszcze – w warunkach Kościoła w Polsce – zbyt wielu możliwości korzystania ze wspomnianego powyżej uprawnienia kodeksowego. Dlatego zapewne trudno im nieraz zaakceptować fakt odejścia kapłana, z którym owocnie współpracowali, zwłaszcza jeśli jego następcą tej współpracy nie kontynuuje, wskutek czego rozpoczęte dobre dzieła bywają z czasem niweczone. A chodzi tu zarówno

¹³ Por. J. Krukowski, *Obowiązki i uprawnienia wszystkich wiernych chrześcijan*, w: *Komentarz do Kodeksu Prawa Kanonicznego*, t. II/1, dz. cyt., s. 28–30; J. Hervada, *Obowiązki i prawa wszystkich wiernych*, w: *Codex Iuris Canonici. Kodeks Prawa Kanonicznego. Komentarz*, dz. cyt., s. 207–208; T. Pawluk, *Prawo kanoniczne*, t. II, dz. cyt., s. 37–38.

¹⁴ Por. T. Pieronek, *Aspekty prawne dialogu między hierarchią a katolikami świeckimi*, PK 13 (1970) nr 1–2, s. 203–216.

o inicjatywy podejmowane na forum całej parafii, lub w obrębie istniejących w niej wspólnot, jak i te realizowane w indywidualnych relacjach kapłana z wiernym. Przykładem tego ostatniego może być chociażby kierownictwo duchowe – wskutek translokacji swego stałego spowiednika, wierny albo musi poszukiwać nowego kierownika duchowego (a jest to zwykle długi i niełatwy proces), albo pokonywać znaczne odległości, aby móc kontynuować współpracę z dotychczasowym. Wszystkie te uwarunkowania zdają się nie sprzyjać aplikacji zasady *salus animarum suprema lex* w tego typu konkretnych sytuacjach duszpasterskich.

Szczególnie, jeśli się uwzględni, że wierni nie są w takim stopniu, jak kapłani, zobowiązani do posłuszeństwa biskupowi – zwłaszcza w kwestii organizacji duszpasterstwa w diecezji. Co prawda bowiem, Prawodawca kodeksowy stanowi: *To, co święci pasterze, jako reprezentanci Chrystusa, wyjaśniają jako nauczyciele wiary albo postanawiają jako kierujący Kościołem, wierni, świadomi własnej odpowiedzialności, obowiązani są wypełniać z chrześcijańskim posłuszeństwem* (kan. 212 § 1 KPK/83)¹⁵, to jednak określa on również, iż to *duchowni mają szczególny obowiązek (speciali obligatione) okazywania szacunku i posłuszeństwa Papięzowi oraz każdy własnemu ordynariuszowi* (kan. 273 KPK/83)¹⁶; oraz że *duchowni mają obowiązek – chyba, że usprawiedliwia ich prawnie uznana przeszkoda – przyjąć i wiernie wypełnić zadanie, powierzone im przez własnego ordynariusza* (kan. 274 § 2 KPK/83)¹⁷.

Dlatego można uznać prawo wiernych do słusznego oczekiwania uzasadnienia przez władzę kościelną przynajmniej tych najbardziej kontrowersyjnych decyzji. Szczególnie, jeżeli w ten sposób można zapobiec powstawaniu w parafii atmosfery napięcia, czy wręcz konfliktu pomiędzy wiernymi lub duszpasterzami, lub podgrzewaniu niezdrowych i niepotrzebnych emocji.

Nie można w tym kontekście nie uwzględnić także ogólnie dostrzeganego zjawiska malejącej liczby powołań kapłańskich. A to z kolei może prowadzić do coraz większych trudności z obsadzaniem wszystkich stanowisk duszpasterskich¹⁸. Ponadto, dokonywanie

¹⁵ Por. J. Krukowski, *Obowiązki i uprawnienia wszystkich wiernych chrześcijan*, dz. cyt., s. 28–29; J. Hervada, *Obowiązki i prawa wszystkich wiernych*, dz. cyt., s. 208; T. Pawluk, *Prawo kanoniczne*, t. II, dz. cyt., s. 37.

¹⁶ Por. M. Sitarz, *Obowiązek wiernych do zachowania posłuszeństwa Biskupowi Rzymu i biskupom będącym w łączności z nim*, w: *Przynależność do Kościoła a uczestnictwo wiernych w życiu publicznym*, red. J. Krukowski, M. Sitarz, B. Pieron, TN KUL Lublin 2014, s. 91–109.

¹⁷ Por. J. Krukowski, *Obowiązki i uprawnienia duchownych*, dz. cyt., s. 93–95; T. Rincón-Pérez, *Obowiązki i prawa duchownych*, w: *Codex Iuris Canonici. Kodeks Prawa Kanonicznego. Komentarz*, dz. cyt., s. 256–257; T. Pawluk, *Prawo kanoniczne*, t. II, dz. cyt., s. 83–85.

¹⁸ Por. szerszą analizę tego problemu w Kościele na Zachodzie: Benedykt XVI, *Przemówienie na spotka-*

zmian personalnych bez uwzględniania prawdziwych potrzeb duszpasterskich oraz opinii wiernych, może wpływać także na decyzje młodych ludzi, rozważających możliwość wstąpienia w szeregi kapłańskie. Nie można bowiem wykluczyć sytuacji, w której młody człowiek – nastawiony dziś bardziej roszczeniowo, niż chociażby jego rodzice – nie będzie się chciał zgodzić na to, aby w przyszłości akceptować podejmowane wobec siebie decyzje, których zupełnie nie będzie rozumiał. Zapewne, nie jest to argument najbardziej istotny, ale warto wziąć go pod uwagę.

Powyższa próba analizy zarówno pozytywnych, jak i negatywnych aspektów kapłańskich translokacji, prowadzi do wyciągnięcia konkretnych wniosków i postulatów duszpasterskich¹⁹.

4. Wnioski i postulaty duszpasterskie

W świetle powyższych analiz, pierwszym i najbardziej logicznym wydaje się postulat obejmowania procesem translokacji jedynie tych prezbiterów, wobec których jest to konieczne z powodów, o których była już mowa, a więc z powodu przejścia na emeryturę, podjęcia studiów, włączenia do pracy nowo wyświęconych, albo ze względów zdrowotnych, lub też w tych przypadkach, w których sami prezbiterzy, lub wierni, zgłaszałyby taką potrzebę. Natomiast wszędzie tam, gdzie posługa duszpasterska przynosi oczekiwane owoce, dokonuje się w dobrej atmosferze, a dany prezbiter stworzył właściwą płaszczyznę współpracy z innymi prezbiterami i z wiernymi, należałoby pozwolić mu tę pracę kontynuować – nawet przez kilka, lub kilkanaście lat. Takie sytuacje zresztą można zaobserwować w poszczególnych diecezjach, kiedy to nawet wikariusz pełni posługę w jednej parafii ponad dziesięć lat.

Jeżeli zaś – co bardziej prawdopodobne – translokacje jednak będą dokonywane w szerszym zakresie, niż ten postulowany, to należałoby rozważyć propozycję, aby każda taka decyzja była w jak największym stopniu decyzją samego biskupa. Powinien on

---

niu z duchowieństwem diecezji Aosta, 25.07.2005, OsRomPol 26 (2005) nr 10, s. 38.

¹⁹ Ożywiona dyskusja na temat kapłańskich translokacji odbywa się też w internecie, gdzie ma miejsce swoiste ścieranie się różnych opinii wiernych na ich temat z próbami wyjaśniania ich celowości przez niektórych duchownych, por. <http://www.opoka.org.pl/biblioteka/P/PR/echo-2012-29-ks.html>; <http://www.niedziela.pl/artykul/30098/nd/Zmiany-ksiezy-w-internecie>; http://pielgrzym.pelplin.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=40:czemu-su-zmiany-ksiy-w-parafiach&catid=7:pytania-do-proboszcza&Itemid=7; <http://parafia.indianie.info/news.php?id=123> <http://expresskaszubski.pl/aktualnosci/2015/06/nominacje-i-odwolania-ksiezy-nowi-wikariusze-w-kartuzach-gowidlinie-i-przodkowie>; <http://www.niedziela.pl/artykul/2849/nd/W-obronie-ksiedza>; <http://www.dziennikzachodni.pl/artykul/418231,w-sosnowieckiej-diecezji-wielkie-zmiany-kadrowe,id,t.html>; <http://www.ostrow24.tv/news/79148-zmiany-w-parafiach-odchodza-znani-proboszczowe.html> [dostęp 1.03.2016]

oczywiście korzystać z pomocy swoich współpracowników i doradców, jeżeli jednak sam będzie podejmował ostateczną decyzję, z pewnością będzie to stanowiło czynnik bardziej determinujący jej zaakceptowanie przez prezbitera, który właśnie swemu biskupowi ślubował posłuszeństwo, a nie jego współpracownikom.

To z kolei nakłada na biskupa – i w stopniu właściwym: na wspomnianych współpracowników – obowiązek ścisłego stosowania, przy podejmowaniu decyzji personalnych, zasady *salus animarum suprema lex*, z wykluczeniem wszelkich innych, niezwiązanych z tą zasadą, subiektywnych motywacji i względów na osobę. Skoro bowiem motywami – wskazanymi wcześniej – dla których biskup może podjąć decyzję o translokacji, są: *dobro dusz albo potrzeba lub pożytek Kościoła* (kan. 1748 KPK/83), to nie ulega wątpliwości, że tak sformułowaną dyspozycję można interpretować bardzo szeroko i swobodnie. Dlatego należy ją stosować w ścisłej łączności z omawianą zasadą.

Z tym wiąże się z kolei postulat racjonalnego uzasadniania decyzji translokacyjnych przez biskupa, który sam powinien być do każdej z nich przekonany, a przede wszystkim zorientowany w sytuacji parafii i prezbitera, wobec którego podejmowana jest decyzja o translokacji.

Takiej orientacji i przekonaniu biskupa z pewnością służyć może wysłuchanie opinii i propozycji ze strony zarówno zainteresowanych prezbiterów (w tym również wikariuszy), jak i ich współpracowników, a wreszcie także wiernych. Po ich wysłuchaniu, biskup powinien przynajmniej rozważyć zgłaszane przez nich sugestie, uwzględniając jednocześnie predyspozycje, zdolności, umiejętności i doświadczenia każdego z prezbiterów, by móc skierować go do pracy w miejscu, gdzie wszystkie jego walory będą optymalnie wykorzystane²⁰. Konkretnie, będzie to oznaczało także troskę biskupa o kontynuację rozpoczętych w danej parafii dzieł duszpasterskich, co będzie implikowało dokonanie przez niego wyboru takiego duszpasterza, który będzie w stanie temu sprostać.

Chociaż bowiem każdy prezbiter powinien przynajmniej starać się podejmować każde zadanie, jakie jest mu zleczone, to jednak – jak się wydaje – uwzględnienie naturalnych uwarunkowań lub nabytych umiejętności i możliwość ich aplikacji do określonej sytuacji duszpasterskiej, mogłoby uczynić tę posługę bardziej owocną, co z pewnością będzie sprzyjało realizacji zasady *salus animarum suprema lex*.

Ponadto, należy zgłosić postulat określenia stałego czasu posługi prezbitera na określonym stanowisku, czyli tak zwanej kadencyjności, od której to zasady nie powinno

²⁰ Por. J. Krukowski, *Obowiązki i uprawnienia wszystkich wiernych chrześcijan*, dz. cyt., s. 29; J. Hervada, dz. cyt., s. 208.

się odstępować, chyba że z bardzo ważnej przyczyny. Podejmując w określonym miejscu pracę, prezbiter winien mieć zapewnioną pewną stabilizację i przewidywalność, jeśli idzie o czas, jaki ma do swej dyspozycji, aby mógł lepiej zaplanować określone działania duszpasterskie²¹. Dobrze byłoby również, aby ten czas był jednakowy dla wszystkich, co w praktyce oznacza – wspomniane już wcześniej – stosowanie przez biskupa tych samych, obiektywnych norm wobec wszystkich podległych mu kapłanów, bez subiektywnego kategoryzowania ich, według bliżej nie określonych kryteriów.

A wszystko to powinno stanowić aplikację dyspozycji kodeksowej, według której wszyscy duchowni, zwłaszcza że podejmują to samo dzieło, mianowicie budowania Chrystusowego Ciała, winni być złączeni ze sobą węzłem braterstwa i modlitwy oraz współpracować między sobą, według przepisów prawa partykularnego (kan. 275 § 1 KPK/83)²². Oznacza to między innymi, że zarówno biskup diecezjalny, jak i wszyscy, którzy pomagają mu w zarządzie diecezją, będą widzieli w podległych sobie prezbiterach nade wszystko ludzi, obdarzonych godnością i indywidualnością, a także współpracowników, z którymi razem służą jednemu dziełu *budowania Ciała Chrystusa*²³. W ten sposób wszelkie podejmowane przez nich decyzje – także te, dotyczące translokacji – oraz ich praktyczna aplikacja przez samych prezbiterów, będzie stanowiło skuteczną i owocną realizację zasady, którą Prawodawca kościelny niejako podsumował i zwieńczył wszystkie dyspozycje obecnego Kodeksu Prawa Kanonicznego: *prae oculis habita salute animarum, quae in Ecclesia suprema lex esse debet*.

Streszczenie

W ostatnim kanonie aktualnie obowiązującego Kodeksu Prawa Kanonicznego zawarto normę, według której zbawienie dusz zawsze winno być w Kościele najwyższym prawem. Jakkolwiek normę tę należy stosować do wszystkich regulacji prawa kościelnego, to jednak zwraca uwagę fakt umieszczenia jej w kanonie, regulującym kwestię translokacji proboszcza, co implikuje stosowanie powyższej zasady w ramach tejszej procedury ze szczególną pieczołowitością. Analizując w tym świetle praktykę kapłańskich translokacji, należy dostrzec okoliczności, w których stanowi ona realizację powyższej normy, jak i te,

²¹ Por. J. Dudziak, *Kanoniczna rola proboszcza. Realizacja podstawowych zadań kościelnych: nauczania, uświęcania, rządzenia*, Tarnów 2001, s. 72.

²² Por. Jan Paweł II, *Komunia kapłańska*. Przemówienie na audiencji generalnej, 4.08.1993, OsRomPol 14 (1993), nr 11, s. 45–46; J. Krukowski, *Obowiązki i uprawnienia duchownych*, dz. cyt., s. 95–96; T. Rincón-Pérez, *Obowiązki i prawa duchownych*, dz. cyt., s. 257–258; T. Pawluk, *Prawo kanoniczne*, t. II, dz. cyt., s. 85–86.

²³ Por. Jan Paweł II, *Więzi między prezbiterami i ich biskupami*. Przemówienie na audiencji generalnej, 25.08.1993, OsRomPol 14 (1993), nr 11, s. 46–48.

w których może ją nawet utrudniać.

Do argumentów przemawiających za stosowaniem tejże praktyki dla realizacji omawianej normy prawnej zaliczyć należy: uprawnienie biskupa do swobodnego dysponowania posługą podległych sobie prezbiterów w celu efektywnego zorganizowania duszpasterstwa w diecezji, możliwość zdobywania nowych doświadczeń przez prezbiterów, umożliwienie wiernym korzystanie ze zróżnicowanej w formie posługi duszpasterskiej; zapobieganie sytuacjom konfliktowym w parafiach; unikanie zmęczenia kapłana wiernymi i wiernych swoim duszpasterzem; zarządzenie niebezpieczeństwu znużenia pracą przez samego kapłana.

Do okoliczności, w których praktyka translokacji nie służy realizacji omawianej zasady, należy zaliczyć: stosowanie jej z motywów nie związanych bezpośrednio z tą zasadą; rozbijanie dobrze współdziałających zespołów duszpasterskich, niweczenie pomyślnie rozwijających się dzieł, nieuwzględnianie naturalnych zdolności i nabytych umiejętności poszczególnych prezbiterów, brak jasnych i jednolitych kryteriów merytorycznych i czasowych przy podejmowaniu decyzji o translokacjach.

Działania, jakie należy podjąć w celu zapobiegania tym negatywnym okolicznościom to postulaty, wynikające z powyższej analizy, z których najważniejszym jest kierowanie się, przy stosowaniu omawianej procedury, troską o zbawienie dusz, które zawsze w Kościele winno być najwyższym prawem.

Summary

Translocation of priests and the norm of *salus animarum suprema lex* (can. 1752)

In the last canon of the currently effective Code of Canon Law there is a norm, by which the salvation of souls always should be a highest priority in the Church. This law should be applied to the all of regulations of the church law, but the interesting fact is that this rule is located in the canon which is regulating question of the translocation of parish priest. It causes pressure on the realisation of this canon with the highest level of the accuracy, especially in this specific case. Based on this norm and according to the process of priests translocation there is a need to look into situations in which translocation is something what is approval to the body of the canon and in which it is against this norm.

Positive aspects of this process are for sure that bishops have got a privilege to freely management of the elders, whose who are their subjects, in aim of creating an effective organization of the priesthood in dioceses. Next thing is that priests have got a possibility

to earn new experience in next priesthoods; the faithful can see variety of form of the ministration. Finally, it could be a way to cure conflicts in priesthoods, avoid the boredom of the interaction between priest and the faithful and not permit to the danger of the burnout of the priest.

The translocation is not a good practice in the situation when the cause of it is not connected with the canon like: destroying well cooperating church communities, stopping of prominence and potential projects, not appreciating abilities and acquired competences of the priest or not using clear and unified time and substantive regulations in decrees of translocating elders.

To avoid the negative circumstance every case of translocation should be connected, as it is shown in this analysis, with the priority of the salvation of souls, which should be always the most important law in the Church.

Translated by Michał Jaworski

Bibliografia

Arrieta, J. I. (2011), Urzędy kościelne. W: Majer P. (red.), *Codex Iuris Canonici. Kodeks Prawa Kanonicznego. Komentarz. Powszechne i partykularne ustawodawstwo Kościoła katolickiego. Podstawowe akty polskiego prawa wyznaniowego. Edycja polska na podstawie wydania hiszpańskiego*, (163–195). Kraków: Wydawnictwo Wolters Kluwer Polska.

Benedykt XVI. (25.07.2005), Przemówienie na spotkaniu z duchowieństwem diecezji Aosta,, *L'Osservatore Romano* 26 (10), 35–41.

Calvo, J. (2011), Parafie, proboszczowie i wikariusze parafialni. W: Majer P. (red.), *Codex Iuris Canonici. Kodeks Prawa Kanonicznego. Komentarz. Powszechne i partykularne ustawodawstwo Kościoła katolickiego. Podstawowe akty polskiego prawa wyznaniowego. Edycja polska na podstawie wydania hiszpańskiego*, (440–471). Kraków: Wydawnictwo Wolters Kluwer Polska.

Codex Iuris Canonici auctoritate Joannis Pauli PP. II promulgatus, 25.01.1983, AAS 75 (1983) pars II, pp. 1–317. Kodeks Prawa Kanonicznego. (1984) Przekład polski zatwierdzony przez Konferencję Episkopatu, Poznań, Wydawnictwo Pallottinum.

Dudziak, J. (2001), *Kanoniczna rola proboszcza. Realizacja podstawowych zadań kościelnych: nauczania, uświęcania, rządzenia*, Tarnów: Wydawnictwo Diecezji Tarnowskiej „Biblos”.

Dzierżon, G. (2009), Usunięcie z urzędu kościelnego na mocy samego prawa. *Prawo Kanoniczne* 52 (2009) 1–2, 39–57.

Góralski, W. (2014), Wikariusz parafialny – wczoraj i dziś. W: S. L. Głódź, J. Krukowski, M. Sitarz (red.), *Parafia w prawie kanonicznym i w prawie polskim*, (77–104). Lublin: Wydawnictwo Towarzystwa Naukowego KUL.

Hervada, J. (2011), Obowiązki i prawa wszystkich wiernych. W: Majer P. (red.), *Codex Iuris Canonici. Kodeks Prawa Kanonicznego. Komentarz. Powszechne i partykularne ustawodawstwo Kościoła katolickiego. Podstawowe akty polskiego prawa wyznaniowego. Edycja polska na podstawie wydania hiszpańskiego*, (205–214). Kraków: Wydawnictwo Wolters Kluwer Polska.

II Polski Synod Plenarny. (2001), Kapłaństwo i życie konsekrowane jako wspólnota życia i posługi z Chrystusem. W: *II Polski Synod Plenarny (1991–1999)*, (159–188) Poznań: Wydawnictwo Pallottinum.

Ioannes Paulus PP. II, *Adhortatio apostolica Pastores dabo vobis* (25.03.1992), AAS 84 (1992), pp. 675–804, tekst polski: Jan Paweł II (1996), *Adhortacje Ojca Świętego Jana Pawła II*, t. II (407–538). Kraków: Wydawnictwo Św. Stanisława B.M. Archidiecezji Krakowskiej, Wydawnictwo M.

Jan Paweł II. (25.08.1993), Więzy między prezbiterami i ich biskupami. Przemówienie na audiencji generalnej, *L'Osservatore Romano* 14 (11), 46–48.

Jan Paweł II. (4.08.1993), Komunia kapłańska. Przemówienie na audiencji generalnej, *L'Osservatore Romano* 14 (11), 45–46.

Krukowski, J. (2005) Parafie, proboszczowie i wikariusze parafialni. W: J. Krukowski (red.), *Komentarz do Kodeksu Prawa Kanonicznego*, t. II/1, *Księga II. Lud Boży. Część I. Wierni chrześcijanie. Część II. Ustrój hierarchiczny* (409–463). Poznań: Wydawnictwo Pallottinum.

Krukowski, J. (2005), Obowiązki i uprawnienia duchownych. W: J. Krukowski (red.), *Komentarz do Kodeksu Prawa Kanonicznego*, t. II/1, *Księga II. Lud Boży. Część I. Wierni chrześcijanie. Część II. Ustrój hierarchiczny* (93–114). Poznań: Wydawnictwo Pallottinum.

Krukowski, J. (2005), Obowiązki i uprawnienia wszystkich wiernych chrześcijan. W: J. Krukowski (red.), *Komentarz do Kodeksu Prawa Kanonicznego*, t. II/1, *Księga II. Lud Boży. Część I. Wierni chrześcijanie. Część II. Ustrój hierarchiczny* (22–42). Poznań: Wydawnictwo Pallottinum.

Krukowski, J. (2011), *Prawo administracyjne w Kościele*, Warszawa: Wydawnictwo Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego.

Krukowski, J. (2014), Kompetencje proboszcza w realizacji uświęcającego zadania Kościoła. W: S. L. Głódź, J. Krukowski, M. Sitarz (red.), *Parafia w prawie kanonicznym i w prawie polskim*, (197–216). Lublin: Wydawnictwo Towarzystwa Naukowego KUL.

Labandeira, E. (2011), Sposób postępowania w rekursach administracyjnych oraz przy usuwaniu lub przenoszeniu proboszczów. W: Majer P. (red.), *Codex Iuris Canonici. Kodeks Prawa Kanonicznego. Komentarz. Powszechne i partykularne ustawodawstwo Kościoła katolickiego. Podstawowe akty polskiego prawa wyznaniowego. Edycja polska na podstawie wydania hiszpańskiego*, (1299–1314). Kraków: Wydawnictwo Wolters Kluwer Polska.

Leszczyński, G. (2009), Postępowanie w sprawie usunięcia proboszcza w świetle KPK z 1983 r., *Prawo Kanoniczne* (2009) 3–4, 337–354.

Orzeszyna, K. (2003), Przyczyny administracyjnego usunięcia proboszcza. *Biuletyn Stowarzyszenia Kanonistów Polskich*, 16 (XIII), 68–79.

Pawluk, T. (1985), *Prawo kanoniczne według Kodeksu Jana Pawła II*, t. I: *Zagadnienia wstępne i normy ogólne*, Olsztyn: Warmińskie Wydawnictwo Diecezjalne.

Pawluk, T. (1986), *Prawo kanoniczne według Kodeksu Jana Pawła II*, t. II: *Lud Boży, jego nauczanie i uświęcanie*, Olsztyn: Warmińskie Wydawnictwo Diecezjalne.

Pawluk, T. (1990), *Prawo kanoniczne według Kodeksu Jana Pawła II*, t. IV: *Doczesne dobra Kościoła. Sankcje w Kościele. Procesy*, Olsztyn: Warmińskie Wydawnictwo Diecezjalne.

Pieronek, T. (1970), Aspekty prawne dialogu między hierarchią a katolikami świeckimi. *Prawo Kanoniczne* 13 (1–2), 203–216.

Pieronek, T. (1989), Administracyjne usunięcie lub przeniesienie proboszcza. *Prawo Kanoniczne* 32 (1–2), 27–43.

Rincón – Pérez, T. (2011), Obowiązki i prawa duchownych. W: Majer P. (red.), *Codex Iuris Canonici. Kodeks Prawa Kanonicznego. Komentarz. Powszechne i partykularne*

ustawodawstwo Kościoła katolickiego. Podstawowe akty polskiego prawa wyznaniowego. Edycja polska na podstawie wydania hiszpańskiego, (255–270). Kraków: Wydawnictwo Wolters Kluwer Polska.

Sitarz, M. (2003), Wymóg zasięgnięcia przez biskupa opinii zespołu proboszczów w sprawach dotyczących usuwania i przenoszenia proboszczów (kan. 1742). *Biuletyn Stowarzyszenia Kanonistów Polskich*, 16 (XIII), 80–88.

Sitarz, M. (2014), Obowiązek wiernych do zachowania posłuszeństwa Biskupowi Rzymu i biskupom będącym w łączności z nim. W: J. Krukowski, M. Sitarz, B. Pieron (red.), *Przynależność do Kościoła a uczestnictwo wiernych w życiu publicznym* (91–109). Lublin: Wydawnictwo Towarzystwa Naukowego KUL.

Sztafrowski, E. (1991), Wikariusze parafialni w prawie kodeksowym. *Prawo Kanoniczne* 34 (1–2), 55–85.

Sztafrowski, E. (1992), Pozycja proboszcza w prawie kodeksowym. *Prawo Kanoniczne* 35 (1-2), 35–69